A°. 1837.

N°. 5.

ZONDAG DEN 15den JANUARIJ.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, den 12 Januarij 1837.

Bij resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, dd. heden No. 23, is bepaald, dat met den *eersten* Februarij dezes jaars, het kantoor der *Registratie van Slaven* zal worden overgebragt, ten burele van den Procureur Generaal.

De Adjunct Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

Gouvernements Secretarij.

BURGERLIJKE STAND.

PARAMARIBO, den 12 Januarij 1837.

Heden zijn in *ondertrouw* opgenomen: PETER BOIJE JUNGE, *jongman*, van de Luthersche Godsdienst, geboren te *Tönningen* (Hertogdom *Holstein*), TIMMERMAN aan boord van het Nederlandsch Schip *Wilhelmina*, gevoerd door den Kapitein J. N. KLINT en JOHANNA WELHELMINA MULLER, Weduwe van HENDRICUS THIMOTEUS SCHEEN, geboren te *Utrecht*, van de Hervormde Gemeente, en alhier woonachtig.

ZEGER WIJERS, *jongman*, geboren te *Zutphen* en DIDO DE MONTEL, *jonge-dochter*, geboren te *Suriname*, beide van de Hervormde Gemeente en alhier woonachtig.

En

WILLIAM ELDER, *jongman*, geboren te *Middelsex*, in *Groot-Brittannie* en JENNY van ELDER, *jonge dochter* geboren in *Afrika*, beide van de Hervormde Gemeente en alhier woonachtig.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand.
T. M. SCHOTBORGH.

Eerste Oproeping.

De Commissie van *Inschrijving* en *Vrijstelling* voor de Schutterij te *Paramaribo*, benoemd door Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal bij Gouvernements-order, dd. 5 dezer, N°. 378/70, roept bij deze op:

Alle vrije Mannelijke Ingezetenen, welke zijn, immers zich aldaar, doorgaands bewijsselijk ophouden of hun verblijf hebben, voor zoo verre zij namelijk op den 1sten Januarij 1837, den vollen ouderdom van *Achttien* jaren zullen bereikt hebben en alzoo hun *Negentiende* jaar zullen zijn ingetreden, en die hun *Negen en Veertigste* jaar nog niet zullen hebben voleindigd, en alzoo hun *Vijftigste* jaar nog niet zullen zijn ingetreden, welke nog niet in de Schutterij zijn ingelijfd, van welken rang, staat- of orde zij ook zijn mogen, zonder onderscheid of zij vermeenen mogten al dan niet, tot de vrijgestelde of uitgeslotenen te behooren.

Zij zal hare *tweede Zitting* houden op Maandag den 16den Januarij 1837, des morgens van 10 tot 1 uren, in het lokaal van het voormalig Gemeente Bestuur, en hare werkzaamheden voor die Zitting bepalen tot de personen, wier namen aanvangen met de letters M., N., O., P., en Q.,

De voor de Commissie verschijnende, zullen de letters en het nummer hunner woonplaats moeten opgeven.

Paramaribo den 9 Januarij 1837.

Namens de Commissie van Inschrijving en Vrijstelling voornoemd,

De Secretaris,
H. BENJAMINS.

SCHEEPS-TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 11den dezer, de Engelsche Schoener *Carolina*, Kapt. John Wilkens, van Barbados, hebbende 6 dagen reis; Passagiers: Thomas Beazley en James Venture Wails.

Van den 9den tot en met den 13den Januarij 1837 zijn ingeschreven, als:

BEVALLEN: den 10den, Marianna Isaac de Vries; *dochter*. Idem, Aminba van Laguna; *zoon*. Den 11den, Johanna Elisabeth Bänffer; *dochter*. Den 12den, Anna Freijss, Echtgenoot van Johs. Abrahamsz; *zoon*.

OVERLEDEN: den 12den, Jacques Ludolf, zoon van Elisabeth Maria Albertina Touro; oud 2 jaren en 6 maanden. Idem, Juliana van Ossé; oud 66 jaren. Idem, Carel George Fredrik Heilbron, zoon van Dientje Cornelia Heilbron; oud een jaar en 8 maanden. Den 13den, Fredrik Hendrik Wonder, zoon van Philida Christina van Dumarin; oud 12 jaren.

DE SLAG BIJ WOERONG.

(*Vervolg en Slot van No. 4.*)

Terwijl de verbondenen hier de onderleggende partij waren, trachtte de graaf van Gelder van zijnen kant door eene dapperheid zonder wedergade de zege der vijanden te ontwringen. Gozewijn van Wassenberg, heer van Borne, de dapperste ridder in het leger, en uit den bloede der Limburgers, benevens een zijner bastaarden, gaven den Brabanders veel werks, en drongen dieper dan alle overigen in het hart des vijandelijken legers. Doch zij vonden zoodanigen wederstand, dat de Banier veroverd en de bastaard gedood, doch Gerard van Wassenberg, de wettige broeder, gevangen werd.

De dapperheid des heeren van Borne, die, door deze tegenspoeden geenzins afgeschrikt, voortvoer mannelijk te strijden, tot hem eindelijk de overmagt noodzaakte te wijken, had hem zelfs de achting zijner vijanden verworven; zij wilden hem noch dooden, noch zelfs gevangen nemen. Doch hij had het ongeluk, op zijnen aftogt in handen der overrijnsche boeren te vallen. Deze hieuwen hem eenen arm af: met moeite uit het gedrag geraakt, van zijne wapenrusting ontdaan en op eene baar gelegd zijnde, werd hij door de trouwe zorgvuldigheid van een zijner zonen, buiten het slagveld op den grond nedergelegd. Zijne eerste vraag was: waar de graaf van Gelder zijn heer gebleven was? en hij begeerde teruggebragt te worden in den strijd; dáár wilde hij op het bed van eer en niet op eenen gemeenen akker sterven. Doch deze lieden hielden niet op, voor zij hem in zekerheid gebragt hadden (8)

Het Geldersche krijgsvolk deelde intusschen spoedig in het noodlot van het overige gedeelte des legers. Verscheidene der kloekmoedigste ridders verloren bij dappere aanvallen het leven; Reinier de Ezel, de Drossaard, van Gelder en eenige anderen trachtten eene zijdelingsche beweging te maken en begonnen het Brabandsche leger te plunderen. Hierdoor echter verzwakten zij de hoofdmagt en gaven graaf Raynald bloot. De laatste wederstond lang een zesmaal sterkere aandrang met goed gevolg, tot dat het verlies der banier den moed der zijnen niet weinig verzwakte. Vergeefs zond zijn neef, de graaf van Loos, den van allen kant benaauwden eenigen bijstand; afgemat door arbeid en wonden, en van zijn strijdros zinkende, moest hij zich aan den Castelliaan van Montemacke gevangen geven. Deze trachtte zijnen rang te verbergen, ten einde hem voor de hebzuchtige wraak der Brabanders te beschermen. Doch daar zij in allen gevalle in hem eenen voornamen ridder meenden te zien, maakten zij zich van zijn persoon meester. Eerst op het einde van den slag, toen men hem zijne wapenrusting uittrok, werd hij herkend.

De heer van Montjoie en Falkenburg, Walram, had vele der dapperste degens onder zijn vaandel gehad, en zoo lang de graaf van Luxemburg nog stond, in deszelfs nabijheid trouw gestreden.

Na den val deszelven drong hij één hier dan daar in; en deed den vijand veelvuldige afbreuk. Doch zijn vaandel werd eindelijk geslagen en hij zelf teruggeworpen. De goede orde der Brabanders, welke zeer goed inzagen, dat de voltooijing der overwinning hiervan nog steeds afhing, verijdelde alle pogingen der vijanden, zelfs toen Walram eene nieuwe banier met zijn wapen bragt, en den aanval met woede en onder de leus: »Hier Montjoie!" vernieuwde. Hij begon nu een moorddadig tweegevecht met den graaf van Cuyk, tot dat eene gevaarlijke wonde in het gezigt, benevens de tijding van de gevangenschap van Gelder, alle verdere pogingen onmogelijk, en die benden, welke nog stand hielden, kleinmoedig maakten. De overwinning was dus ook hier beslist. Bronkhorst, Meurs, Kuilenburg, Batenborgh, Gennep, Borst, Masenc, Solve, Knijf, Bole, Borne, Vianen, van Neve, van Drielle, van Baer, Kelve, de Bastaard van Gelderland, de schutsheer van Roermond en meer anderen, bevonden zich mede onder de gevangenen, die men uit het midden der Geldersche vasallen gemaakt had. Helwig van Damme en zeven andere ridders lagen verslagen.

Van alle kanten en wegen bragt men nu gevangenen op, van allerlei rang en stand. Onder de dappersten en uitmuntensten bemerkte men vooral Adolf van Nassau en zijn' Walram; (9) na hen de meesten graven, dijnasten en ridders, die wij reeds in het begin van dit verhaal opgeteld hebben. Gedurende een' geheelen dag had men dus bij Woerong gestreden, en een pragmatische geschiedschrijver van den slag merkt te regt aan, dat zij eene dier daden geweest is, welke nog in latere eeuwen in den mond des volks en in overleveringen en liederen voortgeleefd heeft; hij zegt verder — in dit opzigt met eenige overdrijving — dat de krachten van geheel Hoogduitschland tegen die van Braband over

(8) De bijzonderheden dezer episode in de Vlaamsche berigten zijn uiterst roerend.

(9) Volgens de handschriftelijke *beschrijving van Brabant* enz. zoo niet soms onder dezen naam een Wolram van Limburg gemeend is.

gestaan, en beide partijen gelijken moed ontwikkeld hebben, zoo dat de overwinning langen tijd twijfelachtig bleef, en eindelijk, dat niet meer dan twee enkele uren de eene schaal hebben doen stijgen.

Daar de overwinnaars, door partijdige geestdrift bezield, zich bij uitsluiting bemoeiden om de roemvolle bijzonderheden der hunnen op te zamelen; de overwonnenen daarentegen, diep getroffen door het geledene ongeluk, meer zich aan de herinnering van hetzelve overgaven, dan wel zich bezig hielden, om de trekken van heldenmoed, door de verschillende deelnemers in dezen strijd betoond, te vermelden, zoo vinden wij van de persoonlijke werkzaamheid van Adolf van Nassau in het bijzonder niets opgeteekend; evenwel staat zijn naam bij alle berigtgevers overal onder de eersten vooraan, en het tooneel na den slag, toen de gevangenen voorbij hertog Johann geleid werden, bewijst, welk eene hooge waarde men aan zijn persoon en de dapperheid welke hij ontwikkeld had, gehecht heeft. Op de vraag van Johann: » Wie zijt gij?" antwoordde Adolf: » Ik ben de graaf van Nassau, een heer van een gering gebied; doch wie zijt gij dan?" Jan hernam: » Ik ben de hertog van Braband, tegen wien gij zoo lang geoorloogd, en wien gij vijf dappere krijgsoversten gedood hebt." Adolf hervatte onverzaagd: » Dan verwondert het mij zeer, dat gij mijn zwaard ontkomen zijt, hetwelk ik vooral voor u geslepen, en door hetwelke ik u hartelijk gaarne nedergelegd had."

Verrukt door zulk eene vrijmoedigheid des dapperen jongelings, gaf de hertog, die ridderlijke deugden wist te eeren, hem zijne vrijheid zonder losgeld terug, terwijl alle anderen zich tegen eenen hoogen prijs moesten loskoopen; ja hij overlaadde hem niet slechts met geschenken, maar bad hem zelfs van nu af om zijne vriendschap.

MENSCHELIJKHEDEN.

» Homo sum et humani nihil a me alienum puto."

Terentius.

'k Ben mensch — wat menschlijk is, zult g' ook in mij ontdekken.

Hetgeen wij eigenlijk onder dit woord moeten verstaan, dat is, waardste! niet gemakkelijk te begrijpen; ik moet van mijne zijde steeds eenen grooten omweg maken, voor dat ik u zoo iets aan het verstand, of hart breng: ik moet denken, schrijven, mijne schrijfpen indoopen, het blad omslaan, ook eens uitschrappen, mij op den stoel eens verzetten, en nog meer — en gij moet lezen, denken, beoordeelen, goed of afkeuren, — dat alles, waardste! moet noodzakelijk gebeuren, voor dat wij tot elkander naderen, en onze geesten zich vereenigen.

Waart gij hier aanwezig, naast mij, aan den schrijflezenaar, in mijn klein stil boekvertrek, — wij zouden, zonder dien omweg, elkander verklaren, wat menschelijkheden zijn: b. v.:

Ik zoude u, mijn Lezer! wanneer gij u beleefdelijk had laten aandienen om mij te bezoeken, een kwartier uurs laten wachten; u vervolgens vrij onbewimpeld te kennen geven, dat uw bezoek mij lastig was, u onbeleefd behandelen, — indien gij dan een ongunstig oordeel over mij veldet, in zoo ver, om mij voor lomp en ongemanierd te houden, en dat aan ieder bekend maaktet, dan zoude dat iets menschelijks zijn, maar gij hadt regt.

Een ander voorbeeld:

Indien gij aan mij, met vriendelijkheid, een legio gebreken in mijne boekskens aantoondet: hier onjuiste gedachte, daar valsch vernuft; hier een mank of kreupel beeld; daar woorden, zonder gezonden zin, en gij wist mij te overtuigen (waaraan ik trouwens niet twijfel) en ik wierd dan blijkbaar ontevreden, stuurs, of vergat mij zoo ver, om uw bescheiden oordeel te verwerpen, — dan zoude dat, aan mijne zijde, iets menschelijks zijn.

Nu wordt de zaak ons reeds duidelijker, dunkt mij.

Laat ons echter voortgaan:

Wanneer man en vrouw, in hunne begrippen verschillen, en elk der strijdende partijen regt meent te hebben, spreken zij somtijds gedurende een voordemiddag niet tot elkander, maar ieder gaat zwijgend zijnen weg: hij hier, zij dáár.

Wanneer een Predikant eene nette, treffende, en belangrijke rede, met waardigheid en nadruk voordraagt, en evenwel neervallende oogleden en knikkende hoofden bemerkt, dan ware hij in staat, op eene onheusche wijze, zijne gemeente in den *eigenlijken* zin des woords: op te wekken.

Wanneer een klein mensch naar geest en hart, een groot mensch, naar aanzien en rijkdom wordt, loopt hij gevaar, zich boven de wezenlijke groote en verdienstelijke menschen te verheffen.

Wanneer men u, ik veronderstel dat gij schuldeloos zijt, belastert, en uwe welgemeende pogingen als belangzuchtig of verderfelijk voorstelt, dan is het gevaar nabij dat gij u, luide of stilzwijgend, zeer menschelijk gedraagt.

Wanneer men onze geestige gezegden, met een' gedwongen glimlach ter naauwernood, beloond; — of, als wij eene gebeurtenis verhalen, waarin onze eigene personen eene zeer goede en gelukkige figuur maken, en men valt ons op eenmaal in de rede; — of, als wij aan eene lieve en achtingswaardige vrouw een vriendelijk woord zeggen, om hare hooggeschatte goedkeuring te verkrijgen, en zij wendt op eenmaal haar hoofd om naar onzen buurman, en keert ons den rug toe; — of, als wij ons gedicht of opstel voorlezen, en wij ontdekken de moeijelijke poging der hoorderen, om het gedurig geeuwen kunstmatig te bedekken, — of een der aanwezigen begint, wanneer wij de eerste periode of dichtregel lazen zes of zeven maal hard te niezen, en daarop een ander te hoesten — wanneer dat alles plaats grijpt, staan wij ongetwijfeld bloot aan:

Menschelijkheden.

Zelfs een volzin, zoo als deze laatste, is eene menschelijkheid. Maar nu — als wij zelve of anderen, over beuzelingen ons zouden ergeren, uitvaren, knorren, of haarkloven — als wij den vrede onzer gemoederen zouden verstoren, zonder geldige oorzaak; — wanneer onze eigenliefde, onze eerzucht door eenen onvoorzigtigen gekrenkt wordt, — dan laat ons bij tijds met een goedwillig glimlachje zeggen:

Het zijn immers slechts *menschelijkheden!*

DE KROONING TE *PRAAG*.

De levendigheid van het verkeer der groote stad, die de bewoners der provincie dagelijks van alle zijden langs druk bereden en welbebouwde wegen tot zich trekt, is op dit oogenblik nog verhoogd door de veelvuldige toebereidselen tot de ophanden zijnde (thans vermoedelijk reeds volvoerde) keizerlijke krooning. Terstond bij het binnenkomen van de voorstad, op het plein naast het invaliden-gesticht, ontwaart men zestien groote zuilen, op welke de bewoners van Bohemens 16 kreitsen in derzelver kleedij zullen staan. Uit iedere kreits zal een bruidpaar met 200 fl. konv. munt worden uitgehuwelijkt. In het midden tusschen deze zuilen is een groot paviljoen gebouwd, welks beneden-gedeelte eene zaal vormt, waar ververschingen zullen worden uitgereikt; de boven-verdieping is bestemd voor het hof. Regts achter de zuilen is een schouwburg opgerigt, alwaar Boheemsche stukken voor het volk zullen vertoond worden. Op dit zelfde plein zal hoofdzakelijk het volksfeest plaats hebben. Eene menigte van 60,000 brooden, eene evenredige hoeveelheid gebraden vleesch, wildbraad, verscheiden honderd vaten wijn, vele duizend vaten bier, enz., zullen onder het volk verdeeld worden. Vreemdelingen, die niet ruim van geld zijn voorzien, zullen zich moeijelijk den ganschen tijd van het feest te Praag kunnen ophouden, en zelfs dan nog is het de vraag of men alles naar wensch zal kunnen aanschouwen. Op de oude markt heeft een timmerman verlof bekomen om eene stellaadje op te rigten en de zitplaatsen voor 20 kr. konv. munt, de staanplaatsen voor 10 kr. te verhuren. Dit is echter ook het eenige punt van waar men den intogt kan aanschouwen, wanneer namelijk aan de vensterramen der huizen geen plaatsje meer open is. Vele straten, door welke de stoet trekt, zijn zoo naauw, dat geen mensch daar kan blijven staan, zonder gevaar van door de paarden en rijtuigen gekwetst te worden, zelfs ook dan wanneer de stoet zich niet uitbreidde. Men vindt daar punten, waar twee elkander ontmoetende rijtuigen, als in eenen hollen weg, niet dan ter naauwernood kunnen uitwijken. Ten einde een begrip te hebben van den huurprijs der woningen, kan dienen, dat twee kamers op de tweede verdieping eener straat, door welke de stoet trekt, gedurende 14 dagen voor 200 fl. konv. m. zijn verhuurd. In eene andere straat, waar de stoet niet passeert, verlangt een hopes voor 5 kamers en stalling van 12 paarden 2000 fl. konv. m.; een ander voor 2 kamers en stalling van 2 paarden 500 fl. gedurende 14 dagen. Voor een klein vertrek heeft men te vergeefs 5 fl. dagelijks geboden. De ruimte in de kerk St. Veit is, in weerwil dat zitplaatsen zijn opgeslagen, zoo beperkt, dat bezwaarlijk een vreemdeling toegang zal erlangen. De tooneelspeelster Mad. *Schröder-Devrient* ontvangt iederen avond 100 dukaten. De voornaamste opera, op den krooningsdag, is de Crociato van Meijerbeer, die met onbeschrijfelijken luister zal opgevoerd worden; aan de kostumes en decoratien zijn alleen 20,000 fl. te koste gelegd. Ook heeft men verscheiden concerten georganiseerd. — Wanneer men Praag thans van eenen afstand nadert, gelijkt de stad, door de menigvuldige vlaggen, eene zee met masten van schepen en wapperende zeilen, een gezigt dat eenig in zijne soort is.

ALLERLEI.

Engeland kan meer weelde, omkooping en knevelarijen dulden dan eenig ander volk op den aardbol; en zij die uit vergelijkingen met andere natiën deszelfs val hebben voorspeld, hebben zich allen vergist, omdat Engeland vier bronnen van kracht en leven heeft die niet eigen zijn aan die staten met welke men het in vergelijking heeft gebragt. Twee dezer bronnen zijn *natuurlijk*, te weten de voortbrengselen van steenkolen en ijzer; en twee derzelve zijn *zedelijk*, namelijk de vrijheid der drukpers en de regtspleging door de Jurij. Deze strekken wederkeerig tot elkanders behoud, want indien er eenige poging werd gedaan om de beide laatste te vernielen, zoude de beide eerste dienen om dezelve te verdedigen.

Geene tweegevechten zijn voor beide partijen smadelijk, dan die welke uit wraaklust worden aangegaan. Dergelijke tweegevechten zijn in onze tijden zeldzaam geworden, want de regtspleging heeft tot de wraak eenen even zoo doelmatigen, schoon meer langdurigen weg als het lood gevonden; en de langzame folteringen welke men elkander met parkement aandoet zijn niet minder vreesselijk dan de beslissing met het pistool. Het is opmerkelijk dat, in alle zoogenaamde zaken van eer, uitgezonderd die, waar de eenige drijfveer wraakzucht is, de vrees de grootste beweegreden is. Uit vrees nemen wij de uitdaging aan, en de vrees doet ons dezelve weigeren. Uit verkeerde vrees voor schande gaan wij ten strijd, en wij blijven achter uit gegronde vrees voor gevaar, en voor misdaad. Het tweegevecht is een kwaad dat zeer moeijelijk uit te roeijen is, omdat men daartoe eene maatschappij moet onderstellen, die zamengesteld zoude zijn uit bestanddeelen, welke men zelden onvermengd aantreft; eene maatschappij, namelijk, waarin allen die geene christenen waren, ten minste fatsoenlijke lieden of wijsgeeren moesten zijn.

Alle groote steden zijn vol kleine menschen, die enkel in het oog hebben de lichten van den disch te zijn, en de grappen der stad aan den man te brengen; zoo lange deze keukenknechten er zich toe bepalen om voor hunne meesters in te zamelen en uit te deelen, gaat het hun vrij wel, maar zoodra zij oorspronkelijk willen zijn, en den handel in het groot, in plaats van uit de tweede hand willen drijven, zijn zij bedorven. Even als het achterste wiel van een rijtuig, dat het voorste steeds navolgt zonder het immer te bereiken, zoo worden deze de konterfeitsels der fraaije vernuften, zonder hun immer anders dan van verre te gelijken. Zij zijn steeds het vernuft nabij, zonder het vernuftig te zijn gelijk de knecht van een groot man hem nabij is, zonder zelf een groot man te zijn.

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.